

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

DÜNYA SU GÜNÜ 2024

“BARIŞ İÇİN SU”

1992 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararı ile 22 Mart günü, Dünya Su Günü ilan edilmiş ve 1993 yılından itibaren kutlanmaya başlamıştır (1). Her yıl Dünya Su Günü, su ve sanitasyon kriziyle mücadele konusunda farkındalığı artırmayı hedeflemekte ve bu konuda eyleme geçmeye dikkat çekmektedir.

Birleşmiş Milletler tarafından 2024 yılının teması “Barış için Su” olarak belirlenmiştir. Dünyadaki suyun yalnızca %0,5’i kullanılabilir tatlı sudur. Hızlı nüfus artışı, demografik değişiklikler, kentleşme ve iklim değişikliği zaten sınırlı olan su kaynaklarının azalmasına ve kirlenmesine neden olmaktadır. Su kıt olduğunda ya da kirli olduğunda, insanların suya eşit düzeyde erişimi olmadığında toplumlar veya ülkeler arasında gerilime neden olabilir. Sınır aşan sular, dünyadaki tatlı su akışının %60’ını oluşturmaktadır ve 153 ülkenin, 310 sınır aşan nehir ve göl havzasından en az birinde toprakları bulunmaktadır. Dünya çapında 3 milyardan fazla insanın ulusal sınırları aşan suya bağımlı olduğu bildirilmektedir. Nehirleri, gölleri ve yer altı sularını ortak kullanan ülkeler arasında işbirliği barış yaratabilir, işbirliğinin olmaması ise sosyal ve uluslararası istikrarı tehdit edebilir. Özellikle yoksul toplumlar bu sorunlardan daha fazla etkilenmektedir (2,3).

Sağlıklı ve güvenli suya erişebilmek en temel insan hakkıdır. 28 Temmuz 2010’da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu “güvenli ve temiz içme suyu ve sanitasyon hakkını, hayattan tam olarak yararlanılması ve tüm insan hakları için gerekli olan bir insan hakkı olarak tanıır” kararını almıştır (4). Bu kararın ardından Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 25 Eylül 2015’te “Dünyamızı dönüştürmek: Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi”nde “Herkes için su ve sanitasyonun kullanılabilirliğini ve sürdürülebilir yönetimini sağlamak” hedefi yer almıştır. Bu hedefte 2030 yılına kadar;

- Herkes için güvenli ve uygun fiyatlı içme suyuna, sanitasyon ve hijyene evrensel ve eşitlikçi erişimi sağlanmak,
- Kadınların, kız çocuklarının ve hassas durumdakilerin ihtiyaçlarına özel dikkat göstermek,
- Tehlikeli kimyasalların ve malzemelerin salınımını en aza indirerek, artılmamış atık su oranını azaltarak ve küresel olarak geri dönüşüm ve güvenli yeniden kullanımı artırarak su kalitesini iyileştirmek,
- Tüm sektörlerde su kullanım verimliliğini artırmak ve su kıtlığını gidermek,
- Sınır ötesi işbirliği yapmak,
- Su ve sanitasyonla ilgili faaliyet ve programlarda gelişmekte olan ülkelere yönelik uluslararası işbirliğini sağlamak yer almaktadır (5).

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

Su kıtlığı insanların geleceği için önemli bir sorun olarak görülmektedir. Yılda kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 1.000 m³'ten daha az olan ülkeler su fakiri, 2.000 m³'ten daha az olanlar su sıkıntısı çeken ülkeler olarak nitelendirilmektedir. Ülkemiz yılda kişi başına düşen 1.311 m³'lk su miktarı ile "su sıkıntısı çeken" bir ülkedir. Artan nüfusla birlikte kişi başına düşen kullanılabilir yıllık su miktarının 2030 yılında 1.200 m³, 2040'ta 1.116 m³ ve 2050'de 1.069 m³'e kadar düşmesi beklenmektedir. Bu duruma bakıldığında Türkiye'nin su kıtlığı çeken bir ülke durumuna geleceği görülmektedir (6). Dünya Meteoroloji Teşkilatı'nın 2021 yılında yayınladığı "Küresel Su Kaynaklarının Durumu" raporuna göre 3,6 milyar insan yılda en az bir ay suya erişim yetersizliğiyle karşı karşıyadır ve bu sayının 2050 yılına kadar 5 milyarın üzerine çıkması beklenmektedir. Raporda 2001 ile 2018 yılları arasında tüm doğal afetlerin %74'ünün suyla ilgili olduğu bildirilmiştir (7).

Güvenli, temiz içme suyu, sanitasyon ve hijyen insan sağlığı ve refahı için çok önemlidir. Dünya Sağlık rgt 2022 yılında dünyada en az 1,7 milyar insanın dışkıyla kirlenmiş içme suyu kaynağı kullandığını bildirmektedir. 1,5 milyardan fazla insan hl tuvalet gibi temel temizlik hizmetlerinden yararlanamamaktadır. 292 milyon kişi evine su sağlamak için 30 dakikadan fazla zaman gerektiren bir gidiş-dönüş yolculuğu yapmakta; 296 milyon kişi korunmasız kuyu ve kaynaklardan su temin etmekte; 115 milyon kişi gllerden, göletlerden, nehirlerden ve akarsulardan arıtılmamış yüzey suyu kullanmaktadır. Kirlenmiş su ve kötü sanitasyon, kolera, dizanteri, hepatit A, tifo ve ocuk felci gibi hastalıkların görülmesine neden olur. Güvenli olmayan içme suyu, sanitasyon ve el hijyeni nedeniyle her yıl yaklaşık 1 milyon kişinin ishalden öldüğü tahmin edilmektedir (8).

Hızlı nüfus artışı ve iklim değişikliğine bağlı gelişen su kıtlığı ve su kirliliği nedeniyle suya yeterince erişememek önemli bir halk sağlığı sorunu olarak karşımızda durmaktadır. Birleşmiş Milletler'in bu yıl için belirlediği "Barış için Su" teması doğrultusunda devletlerin temiz su ve sanitasyona yönelik insan hakları konusunda yükümlülükleri; ülke içinde ve ülkeler arasında yaşamın temel gerekliliği olan suyu kirlenmeye ve yok olmaya karşı korumak, su hakkının gerçekleştirilmesine yönelik önlemler olarak herkesin hizmetlere adil, eşit ve sürdürülebilir olarak erişimini sağlamak, hiç kimseyi temel su hizmetlerinden mahrum bırakmamaktır. İnsanları suyun barış, istikrar, sosyal eşitlik ve refaftaki rolü konusunda eğitmek, farkındalık oluşturmak önemlidir. Bireyler suyu daha dikkatli kullanarak evre ve su altyapısı üzerindeki baskıyı azaltmalı, yöneticilerin, şirket veya kuruluşların suya ilişkin yükümlülükleri konusunda hesap vermesi sağlanmalıdır (9,10).

"Güvenli ve yeterli su en temel insan hakkıdır"

HASUDER evre Sağlığı alışma Grubu tarafından hazırlanmıştır.

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

Kaynaklar:

1. United Nations General Assembly. A/RES/47/193
file:///C:/Users/acer/Desktop/d%C3%BCnya%20su%20g%C3%BCn%C3%BC%202024/n9310087.pdf
2. United Nations. World Water Day. <https://www.unwater.org/our-work/world-water-day>
3. United Nations. Water and Peace. <https://www.unwater.org/water-facts/water-and-peace>
4. United Nations. 2010
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n09/479/35/pdf/n0947935.pdf?token=aOAgUCZUGE1MMQ9dvO&fe=true>
5. United Nations A/RES/70/1. General Assembly Distr.: General 21 October 2015
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/291/89/pdf/n1529189.pdf?token=ek2TJekC5YdmmUn6he&fe=true>
6. WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı). Türkiye’de Su Kaynaklarının Güncel Durumu.
https://www.wwf.org.tr/kesfet/tatli_su/turkiyede_su_kaynaklarinin_guncel_durumu/
7. The World Meteorological Organization. State of Global Water Resources 2021.
<https://wmo.int/publication-series/state-of-global-water-resources-2021>
8. WHO-Drinking water. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/drinking-water> WHO.
Sanitation. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sanitation>
9. Barlow M (2015). Su Hakkımız: BM’nin Suya ve Hıfzıssıhhaya Dair İnsan Haklarını tanımasının beş yıl ardından gelişmelerin değerlendirilmesi <https://www.suhakki.org/docs/MaudeBarlow-SuHakkimiz-tr.pdf>.
10. United Nations, Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), World Health Organization (WHO) (2010). The Right to Water, Fact Sheet No. 35.
<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet35en.pdf>